

AZƏRBAYCAN MEMARLIQ VƏ İNŞAAT UNIVERSİTETİ KİTABXANASININ 2005-2015-Cİ İLLƏR ÜZRƏ FONDUNUN TƏHLİLİ

Günel Hacıyeva

*AMEA M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun doktorantı
gunel.haciyeva.1987@mail.ru*

Анализ Библиотечный фонд университета Архитектуры и Строительство за годы 2005-2015

Резюме: В статье проанализированы схема проезда к формированию библиотечного фонда в период 2005-2015 годов, дается обзор литературы, источники и типы документ, языка жестов согласно статистическим данным.

Comparative analyzes to the Library fund of University of Architecture and Construction during the period of 2005-2015

Abstract: The article reviews the analyzes of fund formation directions during the period of 2005-2015, recruiting sources literature on this years and the types of document sign, language, according to the statistics.

Açar sözlər: memarlıq, müqayisəli təhlil, komplektləşdirmə, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin kitabxanası, sənədlərin statistikasi, komplektləşdirmə mənbələri

Ключевые слова: архитектура, сравнительный анализ, приобретение, библиотека университета Архитектуры и строительство, документы, статистические данные, источники комплектования

Keywords: architecture, comparative analysis, acquisition, the Library of University of Architecture and Construction, documents, statistics, recruiting sources

Müstəqillik qazandıqdan sonra Azərbaycan sürətlə siyasi, elmi, mədəni və başqa sahələrdə bir çox nailiyyətlərə imza atdı. Müxtəlif istiqamətlərdə olduğu kimi, memarlıq sahəsinə də xüsusi diqqət və qayğı göstərildi. Bunun da məntiqi nəticəsidir ki, memarlıq elmi sürətlə inkişaf etməkdədir.

Elmin inkişafı onun kitabxana-informasiya təminatı sisteminin optimallığından asılıdır.

Azərbaycanda memarlıq üzrə mütəxəssislərin kitabxana-informasiya təminatı sistemində ən böyük ixtisaslaşmış müəssisə Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin Kitabxanasıdır. AzMIU-nun kitabxanası 1977-ci ildə yaranmışdır. Hal-hazırda fondunda 517239 nüsxə ədəbiyyatı vardır.

Kitabxananın 3 abonementi, 3 qiraət zalı, bir neçə kabinet kitabxanası, o cümlədən memarlıq kabinetini kitabxanası, mübadilə, ehtiyat, nadir kitablar, dissertasiyalar və avtoreferatlar fondu vardır.

Hal-hazırda kitabxananın 7 şöbəsi, 3 filialı fəaliyyət göstərir ki, bunlarında başlıca vəzifəsi daim inkişaf edən respublikamızın bütün

sahələrində aparılan proqram və layihələrdə fəaliyyət göstərə bilən bacarıqlı mütəxəssislər hazırlanmasına kömək etməkdir.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin Kitabxanası (bundan sonra - kitabxana) fəaliyyətini müasir tələblər səviyyəsində qurmuşdur. Kitabxananın əsas vəzifəsi ənənəvi və elektron kitabxana vasitəsi ilə ali təhsil müəssisəsinin oxucularının informasiya tələbatını operativ ödəmək və onlara dolğun informasiya xidmət göstərməkdir (1, s.1).

Kitabxana 2014-cü ildə tamamilə yenidən müasir formada qurularaq oxucularının istifadəsinə verilmişdir. Burada yeni oxu zalları, konfrans (virtual) zalı və müasir elektron xidmət şöbəsi yaradılmışdır.

Kitabxananın əsas fəaliyyət istiqaməti:

- kitablar, dövrü və ardı davam edən nəşrlər, normativ-texniki və patent sənədləri, dissertasiyalar və avtoreferatlardan ibarət sənəd-informasiya resursları fondunu zənginləşdirmək, mühafizə etmək və onlardan istifadəni təmin etmək;

- kitabxananın sənəd-informasiya resursları fondunu özündə əks etdirən mükəmməl informasiya axtarış sistemi (ənənəvi və elektron kataloq), elektron kitabxana və bibliografik vəsaitlər sistemini tətbiq etməklə oxucuların hərtərəfli istifadəsinə verməkdən ibarətdir (1, s.1).

Kitabxananın oxu zalları internetə qoşulmuş və kitabxananın elektron kataloqu və digər elektron resurslardan istifadə prosesləri avtomatlaşdırılmışdır.

Kitabxana ölkənin bir sıra iri kitabxanaları ilə kitab mübadiləsi həyata keçirir. Bunlardan Bakı Dövlət Universitetinin elmi kitabxanasını, Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanasını və M.F.Axundov adına Milli Kitabxananı göstərmək olar. Kitabxana eyni zamanda bir çox kitabxanalardan kitabxanalararası abonement (KAA) vasitəsilə ilə az tapılan kitablar əldə edərək oxucuların sorğuları ödənilir.

Kitabxana fondunu aşağıdakı mənbələrdən komplektləşdirir:

- Kitab mağazaları;
- Hökumət idarələri;
- Müəllif tərəfindən hədiyyə verilən;
- Köçürmə;
- İnternet şəbəkəsi;
- Oxucular tərəfindən itirilən kitabların əvəzi;
- Mübadilə;
- Abunə.

Ölkəmizdə keçirilən yubileylər, iqtisadi uğurlar, görüşlərlə əlaqədar kitabxanada sərgilər təşkil olunur və bütün bu məlumatlar əyani şəkildə oxuculara çatdırılır. Respublikamızın və xalqımızın həyatında baş verən əlamətdar hadisələr barədə də kitabxanada sərgilər keçirilir, foto stendlər təşkil olunur. Erməni qəsbkarlarının xalqımızın başına açdığı müsibətlər, Qara

Yanvar, Xocalı, Qarabağ faciələrinə aid ədəbiyyatlar kitabxanada öz əksini tapmış, oxu zallarında fotosərgilər təşkil olunur.

Kitabxana universitetin əsas şöbələrindən biri kimi öz işlərində dövlətin, Təhsil Nazirliyinin və eləcə də universitet rəhbərliyinin qərar və göstərişlərini yerinə yetirir.

Kitabxana tədris prosesində kafedralarla əlbir şəraitdə işləyərək kitab fonduna yeni ixtisaslara aid kitablar alır.

Abunə yolu ilə kitabxanaya hər il xeyli adda qəzet və jurnallar alınır. Kitabxanaya, əsasən, aşağıdakı nəşrlər daxil olur: dərsliklər, ictimai-siyasi, elmi, bədii, xarici, dissertasiyalar və dövrü mətbuat nəşrləri.

Hal-hazırda kitabxananın fəaliyyətində internet və elektron informasiya daşıyıcılarından da istifadə edilməyə başlanmışdır. Belə ki, kitabxananın elektron kataloqu tam hazırlanmışdır.

Müəllimlərin tədris etdikləri fənlərin müəhazirələri optik disklərdə toplanaraq kitabxanaya verilmiş və kitabxana tərəfindən Adobe Acrobat proqramında işlənilib internətə yerləşdirilmişdir. Kafedralar tərəfindən fənlərə aid testlər də kitabxanaya verilmiş və həmin testlər kompüterə yerləşdirilərək oxucuların istifadəsinə verilmişdir.

Kitabxana oxucuların sərbəst surətdə informasiya alması və ölkəmizin həyatında baş verən yeniliklərdən iqtisadi uğurlardan xəbərdar olması üçün bütün vasitələrdən istifadə edir. Rəhbərlik tərəfindən kitabxanaya aid bütün müasir texniki avadanlıqlar alınmışdır.

Kitabxana “KOHA” inteqrallaşdırılmış kitabxana-informasiya sistemi əsasında elektronlaşdırılır. 2012-ci ildən kitabxananın fondu elektron kataloqa daxil edilmişdir. Oxucular elektron kataloq vasitəsilə kitabın müəllifinə, sərəlvhəsinə, nəşr ilinə, nəşr yerinə və s. əlamətlərinə görə sadə və hərtərəfli axtarış apara bilərlər. Həmçinin Azərbaycan dilində, latın qrafikalı ədəbiyyatların elektron versiyası hazırlanıb kitabxananın saytında yerləşdirilmişdir.

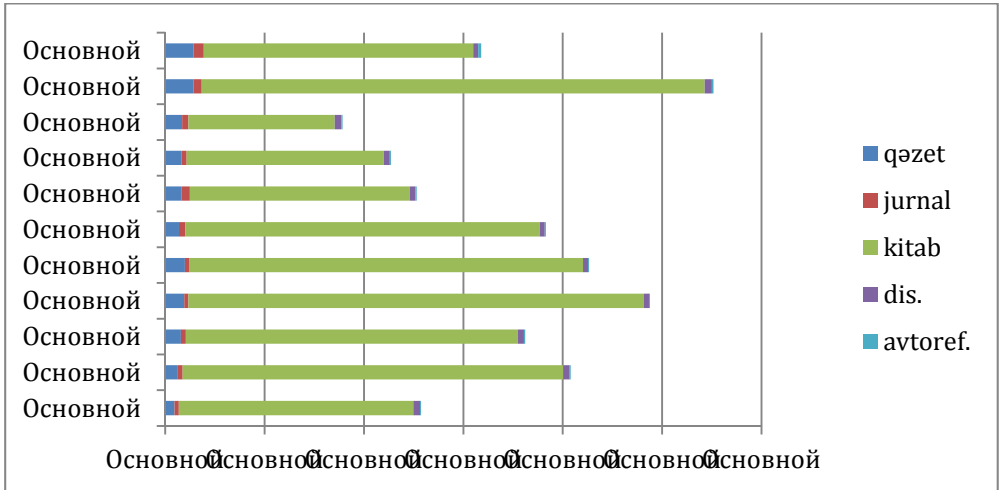
Hər bir sahənin və bu sahə üzrə olan mütəxəssislərin inkişafı birbaşa həmin sahə üzrə mövcud olan sənəd-informasiya resursları ilə bağlıdır. Bu səbəbdən memarlıq və inşaat sahəsi üzrə statistik təhlilin aparılması məqsəduyğundur. Aparılan təhlil fondun istifadə səmərəliliyini, sənədlərin informasiya əhəmiyyətini, oxucuların sayını, təminatını qiymətləndirməyə imkan verir.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti Kitabxanasının 2005-2015-ci illər ərzində komplektləşdirilmiş sənəd-informasiya resurslarının təhlilinin sayəsində kitabxanaya daxil olan ədəbiyyatın ümumi həcmi, növünü, kitab verilişini, oxucu gəlişini müəyyənləşdirmək mümkün olur. Aşağıdakı cədvəldə fondun həcmi təsvir edilmişdir.

İllər	Qəzet	Jurnal	Kitab	Dissertasiya		Avtoreferat	Cəmi
				Alimlik	Magistr		
2005	93 nüs. 19 adda	44 nüs. 22 adda	2360 n. 849 ad.	13	54	10	2 574
2006	120 nüs. 25 adda	55 nüs. 28 adda	3830 n. 1920 ad.	7	52	16	4 080
2007	158 nüs. 26 adda	50 nüs. 30 adda	3339 n. 1759 ad.	16	47	13	3 623
2008	192 nüs. 24 adda	42 nüs. 40adda	4584 n. 1722 ad.	14	35	11	4 878
2009	198 nüs. 26 adda	42 nüs. 42 adda	3964 n. 1638 ad.	10	40	10	4 264
2010	139 nüs. 22 adda	62 nüs. 45 adda	3568 n. 1399 ad.	8	42	12	3 831
2011	166 nüs. 29 adda	82 nüs. 44 adda	2213 n. 984 ad.	12	34	14	2 521
2012	166 nüs. 29 adda	50 nüs. 50 adda	1985 n. 410 ad.	15	43	12	2 271
2013	171 nüs. 28 adda	62 nüs. 22 adda	1473 n. 228 ad.	10	55	13	1 784
2014	283 n. 28 ad.	85 nüs. 23 ad.	5060 n. 258 ad.	12	61	16	5 517
2015	283 n. 28 ad.	105nüs. 25 ad.	2711 n. 515 ad.	14	36	31	3 180
Cəmi	1 969	679	35 087	131	499	158	38 523

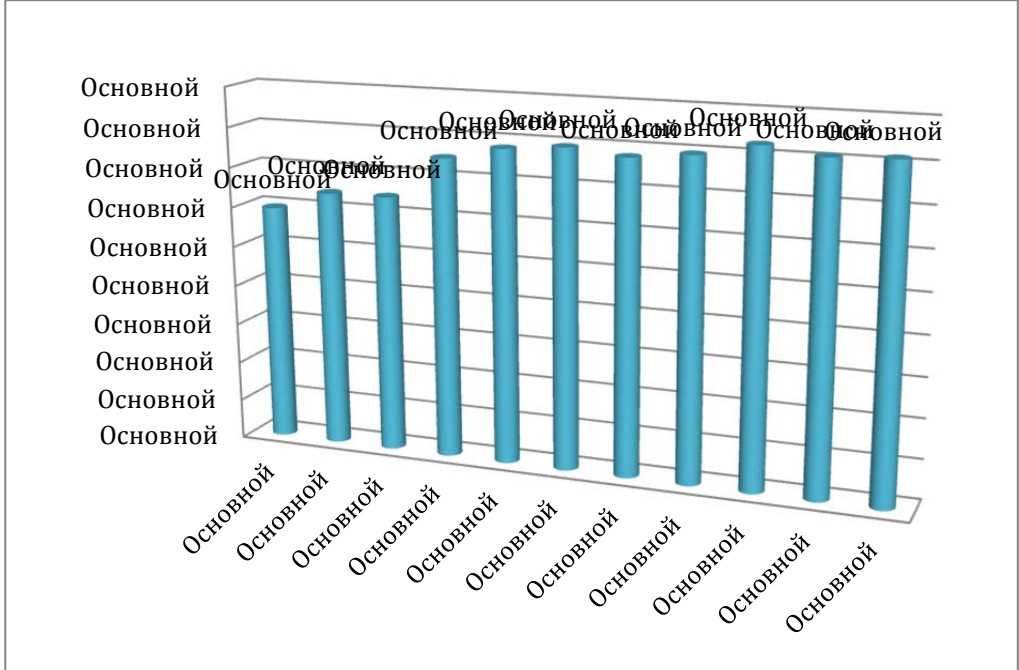
Cədvəldən göründüyü kimi, son 10 il ərzində fonda çox sayda qəzet, jurnal, kitab daxil olmuş, həmçinin nisbətən az sayda dissertasiya və avtoreferatlar da yer almışdır. Kəskin fərq müşayiət olunmasa da, ən aşağı göstərici 2013-cü ildə (cəmi 1784 nüsxə), ən yüksək göstərici isə 2008-ci ildə (cəmi 4 878 nüsxə) olmuşdur.

***Diaqram №1.** 2005-2015-ci illər ərzində komplektləşdirilmiş sənədlərin ümumi statistikas*



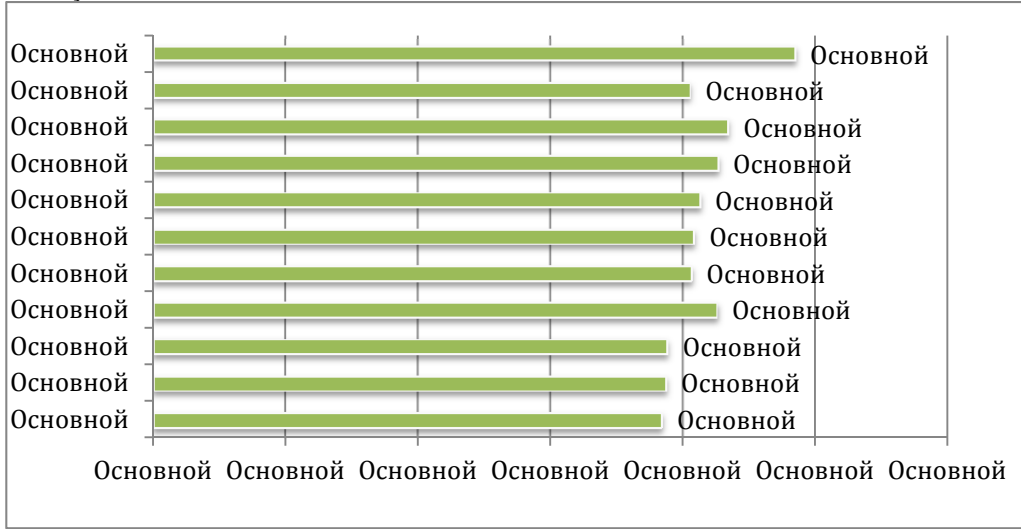
Diqramdan aydın olur ki, son 10 ildə kompleksləşdirmə hər il müxtəlif sayda olmuşdur. Lakin 2014-cü ildə bu göstərici ən yüksək həddə çatmışdır. Ən aşağı göstərici isə 2013-cü ildə müşayiət olunur. Qalan illərdə isə nisbətən yüksələn xətlə davam etmişdir.

Diqram №2. 2005-2015-ci illər ərzində oxucuların sayının ümumi statistikasi



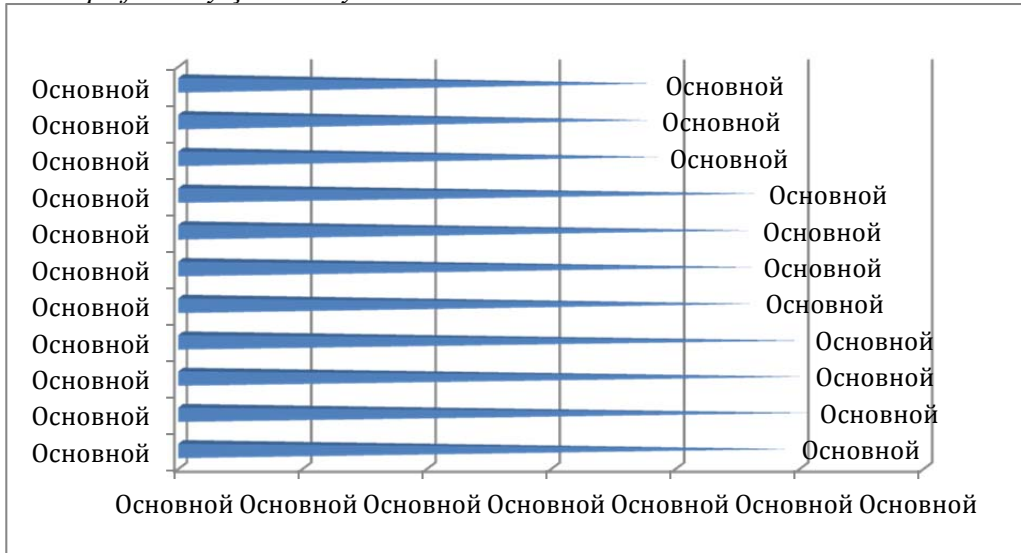
Göründüyü kimi, oxucuların sayı 2005-ci ildən artmağa başlamış və 2009-cu ildən stabil sayda qalmışdır. Lakin ən çox oxucu sayı 2013-cü ildə (8.276 nəfər) olmuşdur.

Diagram №3. 2005-2015-ci illər ərzində bütün xidmət sahələrində kitab verilişinin ümumi statistikasısı



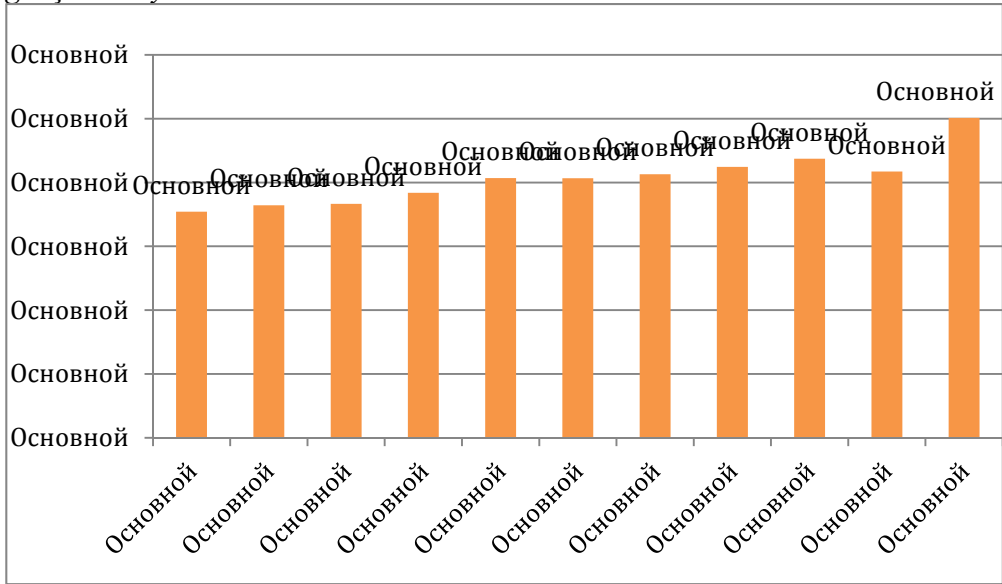
Kitab verilişinə gəldikdə də diaqramdan məlum olur ki, 2005-ci ildən kitab verilişi artaraq yüksəlmiş və 2015-ci ildə ən yüksək həddə (484572 ədəd) çatmışdır. Bu illər ərzində kəskin fərq qeyd olunmur.

Diagram №4. 2005-2015-ci illər ərzində bütün xidmət sahələrində bibliografik arayışların sayının ümumi statistikasısı



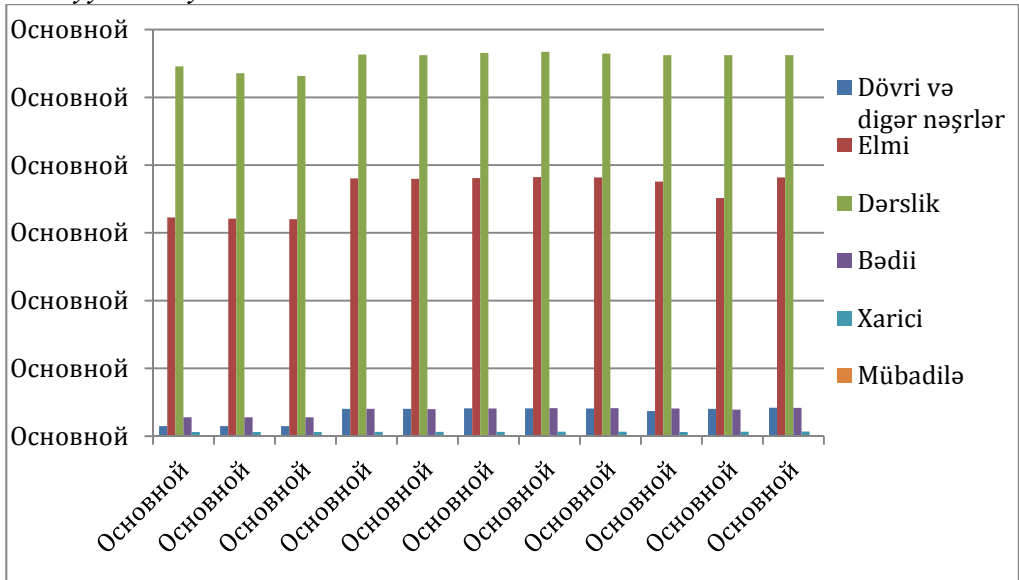
Bibliografik arayışların sayında üçpilləli azalma müşahidə olunur. Belə ki, əvvəlki 3 il ərzində bu göstərici ən yüksək (5050 ədəd) həddə idisə, növbəti 4 il ərzində orta (4638 ədəd) və nəhayət, son 3 il 2013-2015-ci illərdə daha da aşağı (3803 ədəd) endiyini görmək mümkündür.

Diaqram №5. 2005-2015-ci illər ərzində bütün xidmət sahələrində oxucu gəlişinin sayının ümumi statistikasısı



Yuxarıdakı diaqram da demək olar ki, oxucu gəlişinin sayının artan sıra ilə yüksəldiyini göstərir. Ən yüksək göstərici isə təbii olaraq 2015-ci ilə aiddir.

Diaqram №5. 2005-2015-ci illər ərzində fondu təşkil edən müxtəlif ədəbiyyatın sayının ümumi statistikasısı



Tablodan da göründüyü kimi, burada müxtəlif növ ədəbiyyatın illər üzrə sayı göstərilmişdir. Təbii olaraq təhsil müəssisəsinin kitabxanası olduğu üçün burada dərsliklər bütün illərdə yüksək göstəricidə müşayiət olunur. 2-ci

yerdə isə elmi ədəbiyyat çoxluq təşkil edir. Ən az sayda isə xarici ədəbiyyat və mübadilə yolu ilə alınan nəşrlər sahibdir. Dövri və digər nəşr ilə bədii ədəbiyyat isə demək olar ki, bütün illər boyu sayca paraleldir. Yalnız 2005-2007-ci illərdə cüzi fərq nəzərə çarpır.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin Kitabxanasının 2005-2015-ci illər üzrə hesabatları.
2. "Kitabxana işi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu// Azərbaycan.- 1999.- 14 mart.
3. Tahirov K.M. Dünya milli kitabxanaları. M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanası: Dərs vəsaiti.- Bakı: Bakı Univ. Nəş., 2013.- 212s.
4. Ağazadə R., İbrahimli Y. Azərbaycan memarlığı: inkişaf yollarında. – Bakı, Şərq-Qərb. – 2013. – 384s.
5. Bəkirova T.Ş. Memarlıq mühitinin inkişaf təkamülü. – Bakı, 2013.